

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maatalouden interventiorahastosta annetun lain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Maatalouden interventiorahastosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maatalouden interventiorahaston lainanotto-

valtuuden ylärajaa korotettaisiin väliaikaisesti 200 miljoonaan euroon.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Valtion talousarvion ulkopuolinen maatalouden interventiorahasto (jäljempänä *rahasto*) perustettiin maatalouden interventiorahastosta annetulla lailla (1206/1994), jäljempänä *interventiorahastolaki*. Rahasto, joka on maa- ja metsätalousministeriön alainen, aloitti toimintansa 1 päivänä tammikuuta 1995. Interventiorahastolain 1 §:n mukaan rahastosta maksetaan Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan ja yhteisen kalastuspolitiikan mukaisesta interventiovarastoinnista, interventio-ostoista sekä interventiomyynneistä ja ruoka-avusta Suomessa aiheutuvat menot. Euroopan unioni korvaa edellä mainitut menot Suomelle jälkikäteen Euroopan maatalouden tukirahaston (maaloustukirahaston) varoista. Nämä Suomelle suoritettavat korvaukset tuloutetaan rahastoon.

Rahastosta maksetaan myös sellaiset edellä mainituista toimenpiteistä aiheutuneet menot, joita ei Euroopan unionin säännösten mukaan kateta Euroopan maatalouden tukirahastosta. Näiden menojen maksamiseen tarkoitettu määräraha varataan valtion talousarviioon ja siirretään valtion talousarviosta rahastoon. Määräraha on ollut viime vuosina yhdestä kahteen miljoonaa euroa.

Interventiorahastolain 3 §:n mukaan rahasto voi valtioneuvoston luvalla ja sen hyväksymillä ehdoilla ottaa interventiorahastolain

1 §:ssä tarkoitettujen toimintojen väliaikaista rahoittamista varten lainoja, joiden kokonaismäärä ei saa samanaikaisesti ylittää 100 miljoonaa euroa. Valtio vastaa edellä mainituista lainoista ja Valtiokonttorin tehtävänä on järjestää lainanotto ja päättää lainanoton tarkemmista ehdoista sekä huolehtia muista rahaston lainanottoon kuuluvista toimenpiteistä. Aiempina vuosina rahaston samanaikaisten lainojen lainanottotarve on ollut korkeimmillaan alle 100 miljoonaa euroa.

Maatalouden yhteisestä markkinajärjestelystä ja tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityissäännöksistä (yhteisiä markkinajärjestelyjä koskeva asetus) annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 mukaan Euroopan unionin jäsenvaltion on ostettava interventioon neuvoston asetuksessa tarkoitettut tuotteet, jotka tarjotaan interventioon. Maataloustuottajilla on siten tältä osin subjektiivinen oikeus myydä tuotteita interventioon tuotteiden markkinoinnin varmistamiseksi.

Suomi on tehnyt Euroopan unionin jäsenyyden kuluessa interventio-ostoja viljan (ohra, vehnä) ja maitotuotteiden (voi ja maitojauhe) osalta. Suurin rahoitustarve on syntynyt viljan ostoista, jotka ovat olleet keskimäärin 77 000 tonnia vuodessa eli euroina noin kahdeksan miljoonaa euroa vuodessa. Vuosivaihtelut ovat kuitenkin olleet suuria markkinatilanteesta ja sadon määristä johtuen. Viljan interventio-ostoja ei ole tehty lain-

kaan joinain ostokausina, kuten ostokausina 2006/2007 ja 2007/2008. Suomen Euroopan unionin jäsenyyden aikana eniten viljaa on ostettu interventioon ostokautena 2005/2006, jolloin viljaa ostettiin 315 000 tonnia euro-määrältään noin 32 miljoonaa euroa.

Koska Suomessa on ollut kolme peräkkäistä hyvää satovuotta ja markkinahinnat ovat alhaiset, Suomessa joudutaan ostamaan viljaa interventioon ostokaudella 2009/2010 suurin määrä Suomen Euroopan unionin jäsenyyden aikana. Maaliskuun loppuun mennessä myyntitarjouksia on jo jätetty 700 000 tonnia, mikä on yli kolminkertainen määrä edelliseen vuoteen verrattuna ja enemmän kuin ostokaudella 2005/2006. Maaseutuviraston arvion mukaan käynnissä olevalla ostokaudella 2009/2010 viljaa tarjotaan interventioon arviolta 830 000 tonnia eli ostot olisivat arviolta 86 miljoonaa euroa. Tämä on yli kymmenkertainen määrä keskimääräiseen vuoteen verrattuna. Ostokausi kestää 31 päivään toukokuuta 2010 asti, johon mennessä toimijat voivat jättää myyntitarjouksiaan. Maaseutuviraston on hyväksyttävä interventioon kaikki siihen tarjottu vilja, joka täyttää laatuvaatimukset.

Kun interventiovarastoon ostetaan viljaa, tämä tehdään rahaston varoilla. Käytännössä rahasto joutuu ottamaan lainaa interventio-ostojen rahoittamiseen. Rahaston lainapääoma oli 31 päivänä maaliskuuta 2010 noin 37,66 miljoonaa euroa, kun sen lainapääoma oli 31 päivänä joulukuuta 2009 noin 25,53 miljoonaa euroa. Tehtyjen laskelmien mukaan rahaston lainanottotarve on tulevina kuukausina kuukausittain 15–25 miljoonaa euroa, mistä johtuen rahaston tämän hetkinen lainanottovaltuuden yläraja ei tule riittämään pakollisten interventio-ostojen rahoittamiseen vuonna 2010. Interventiovarastojen purkautuessa saadut myyntituloa alentavat rahaston lainanottotarvetta. Varastojen purkamiseen kuluu kuitenkin todennäköisesti useita vuosia, koska komissio päättää myyntitarjouksilpailujen avaamisesta kulloisenkin markkinatilanteen perusteella.

Rahaston johtokunta on tehnyt maa- ja metsätalousministeriölle lainmuutosehdotuksen rahaston lainanottovaltuuden ylärajan korottamisesta 200 miljoonaan euroon.

Koska interventiovarastojen purkamiseen kuluu aikaa useita vuosia ja rahaston on pysyttävä rahoittamaan lainanotolla myös mahdolliset tulevan ostokauden interventio-ostot, rahaston lainanottovaltuuden yläraja ehdotetaan korotettavaksi väliaikaisesti 200 miljoonaa euroon interventio-ostojen rahoituksen turvaamiseksi. Rahasto saa lain mukaan ottaa lainaa toimintojensa väliaikaista rahoitusta varten, joten lainapääoma mitoitetaan kulloisenkin ajankohdan todellisen ja välttämättömän lainatarpeen suuruiseksi ja lainapääomaa lyhennetään interventiovarastojen purkautuessa.

Lainanottovaltuuden ylärajan korottamistarve johtuu siitä, että viljaa on tarjottu ja tarjotaan interventioon poikkeuksellisen paljon tällä ostokaudella ja interventiovarastojen purkamiseen kuluu aikaa useita vuosia. Koska kyseessä on poikkeuksellinen markkinatilanne, lain ehdotetaan olevan voimassa 31 päivään joulukuuta 2012, jolloin rahaston lainanottotarpeen arvioidaan palautuneen vakiintuneelle tasolle eli alle 100 miljoonaan euroon.

2 Esityksen vaikutukset

Rahaston korkomenot ovat vaihdelleet vuosittain huomattavasti. Rahaston korkomenot olivat 161 688 euroa vuonna 2007, nolla euroa vuonna 2008 ja 60 661 euroa vuonna 2009. Rahaston lainanottovaltuuden väliaikaisella korottamisella 200 miljoonaan euroon ei ole suoraan taloudellisia vaikutuksia. Rahaston korkomenot vuonna 2010 ja tulevina vuosina riippuvat rahaston lainanottotarpeen määrästä ja kestosta sekä korkotasosta. Edellä sanotusta johtuen ei ole mahdollista arvioida tarkasti, kuinka paljon rahaston korkomenot kasvavat lainapääoman lisääntyessä kuluvana vuonna. Tämän hetkisten arvioiden mukaan rahaston korkomenot ovat vuonna 2010 noin 350 000 euroa eli noin kuusi kertaa suuremmat kuin edellisellä tilikaudella. Valtiokonttori hoitaa rahaston lainanoton ja päättää lainanoton tarkemmista ehdoista. Edullisin tapa hankkia rahastolle ulkopuolista rahoitusta on hoitaa interventiorahaston lainanotto valtion muun lainanoton yhteydessä rahaston lainanottovaltuuden puitteissa.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Esityksestä on saatu lausunnot valtiovarainministeriöltä, Valtiokonttorilta, Maaseutuvirastolta ja maatalouden interventiorahastolta.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Perustuslain 87 §:n mukaan talousarvion ulkopuolisen rahaston taikka tällaisen rahaston tai sen käyttötarkoituksen olennaista laajentamista tarkoittavan lakiehdotuksen hyväksymiseen vaaditaan eduskunnassa vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä. Talousarvion ulkopuolisiin rahastoihin kytkeytyvän vaikeutetun säätämisyjärjestuksen avulla pyritään suojaamaan eduskunnan budjettivaltaa (HE 1/1998 vp, s. 139/II). Perustuslakivaliokunta on mietinnössään (PeVM 10/1998 vp, s. 24/I) katsonut, että vaikeutetun säätämisyjärjestuksen edellytyksiä tulee tulkita tiukan pidättyvästi. Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan (PeVL 1/1997 vp ja

PeVL 34/2002 vp) katsonut, että rahaston laajentamisen olennaisuutta ei pidä arvioida ainoastaan rahastokohtaisesti, vaan ensisijaisesti eduskunnan budjettivallan kokonaisuuden kannalta.

Maatalouden interventiorahastosta annettuun lakiin ehdotettavalla muutoksella ei ole vaikutusta rahaston käyttötarkoitukseen. Ehdotus ei myöskään kavenna eduskunnan budjettivaltaa rahastosiirron osalta, koska eduskunta päättäisi edelleen valtion talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä rahastolle siirrettävän määrärahan enimmäismäärästä. Edellä esitetyn perusteella valtioneuvosto katsoo, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa säätämisyjärjestyksessä

5 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki**maatalouden interventiorahastosta annetun lain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti maatalouden interventiorahastosta 16 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1206/1994) 3 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1019/2007, seuraavasti:

3 §

Rahaston lainanotto

varten lainoja, joiden kokonaismäärä ei saa samanaikaisesti ylittää 200 miljoonaa euroa.

Rahasto voi valtioneuvoston luvalla ja sen hyväksymillä ehdoilla ottaa 1 §:ssä tarkoitettujen toimintojen väliaikaista rahoittamista

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja se on voimassa 31 päivään joulukuuta 2012.

Helsingissä 14 päivänä toukokuuta 2010

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Ministeri *Liisa Hyssälä*